

«ЧЕРВОНА ДОРІЖКА, КЕЛИХ ВИНА ТА ЧОТИРИ ПРЕМ'ЄРИ» – ХЕРСОНСЬКИЙ ТЕАТР ВІДКРИВ СЕЗОН

Такого яскравого відкриття театального сезону, як у Херсонському театрі ім. Миколи Куліша не було ніде. Давня мрія адміністрації зробити справжнє свято здійснилася – глядачів запросили на червону доріжку.

Елизавета
КРАСНІЧЕНКО

Кожен зміг відчувати себе справжньою супер-зіркою. Антураж «розбавили» актори театру в прекрасних вечірніх убраннях, лунала сучасна музика, а біля фотозони працювали фотографи. Не дивно, що протягом кількох тижнів уся стрічка Фейсбук майоріла гарними фотографіями, які дуже нагадували київські вечірки, і мало хто міг здогадатися, що дійство це відбулося в Херсоні.

Склалося враження, що цього року херсонський театр вирішив потішити глядачів, адже до відкриття 83-го сезону підготував аж чотири прем'єри: «Лавина» (режисер Лінас Зайкаускас), «Кайдаш & Sons» (режисер Сергій Павлюк), «Кохання до...» (режисер Софія Мельникова) та дитяча вистава «Сюрприз» (режисер заслужений діяч мистецтв України Ірина Корольова).

Тож про кожну з прем'єр у короткому огляді...

ОДИН СИН БЛАКИТНО-ЖОВТИЙ, ІНШИЙ – ПРОСТО БЛАКИТНИЙ

Скільки в Україні було варіантів постановок «Кайдашевої сім'ї», достеменно не відомо, але з рахунку збитися дуже легко, якщо врахувати те, що друге століття поспіль вона не сходить зі сцени... Тож, коли з'являється нова постановка, не дивно, що до неї одразу виникає цікавість.

У Херсонському обласному академічному театрі ім. Миколи Куліша вирішили відкривати сезон прем'єрою «Кайдаш & Sons». Режисер вистави – головний режисер театру Сергій Павлюк, автор інсценівки – сучасна драматургиня Наталя Блок. Працювали над постановкою понад п'ять років, адже саме тоді режисерові було дане завдання від керівництва відновити постановку, яка тривалий час ішла в театрі і яку любив херсонський глядач. Однак для Сергія Павлюка це завдання виявилось з категорії «анріаль», тому що традиційним шляхом цей режисер не ходить ніколи, тож вирішив вигадати щось своє. Так почалася робота над інсценізацією та осучасненням «Кайдашевої сім'ї». Та підліна робота почалася,

коли з'явилася Наталя Блок. Разом вони взялися до роботи, і вже наприкінці минулого сезону відбувся прес-показ вистави.

Наталя Блок разом з режисером Сергієм Павлюком не тільки перемістили родину Кайдашів у наш час, а й зачепили тему нетрадиційних стосунків: один син прийшов з АТО, інший – нетрадиційної орієнтації. Однак, того, що замість Мелашки (молодшої невістки) на сцені з'явиться дуже милий молодий актор – Олександр Устименко, не знала навіть драматургиня. Ця шалена ідея виникла в херсонського улюбленця режисера Сергія Павлюка після того, як із театру звільнилась молода актриса, яка виконувала цю роль. Тож, оскільки офіційної прем'єри ще на той момент не було – Павлюк вирішив зробити хід конем і зачепити ще й цей сегмент.

Змінене багато, якщо порівнювати з оригіналом твору. По-перше, живуть Кайдаші в наш час, по-друге, в Залізному Порту, тримають СТО, продають пір'янки. Гора, на якій ламалися вози у Івана Нечуя-Левицького, – у Наталі Блок перетворилася на калюжу. І в цьому багні режисер викидав акторів від душі. Однак, за режисерським задумом – мало що змінилося. Гостро і болісно звучать у виставі репліки на кшталт «якщо ми не закопаємо калюжу – москалі придуть і закопають». Таким сарказмом пронизана вся вистава, яка відіграла отримала життя на великій сцені Херсонського театру...

ЛАВИНОЮ НАКРИЛО ВСІХ

Другою прем'єрою, яку активно готували херсонці, стала вистава «Лавина» за п'єсою Тунджера Джюдзіноглу. Режисер вистави Лінас Зайкаускас ставив її не вперше, однак уперше в Херсоні. Цікаво, що на прем'єру завітав і сам драматург, який був приємно вражений рівнем постановки та лишив добрі відгуки.

Саме ж вистава здивувала своєю трагічністю – з одного боку, а з іншого – глибиною. Адже тема боротьби людини із системою актуальна завжди, а нині в Україні – як ніколи. Режисер розкрив повністю свою ідею і майже за три тижні зробив якісну виставу, якою тепер поповнився репертуар театру.

КУДИ Ж БЕЗ КОХАННЯ?

Сцена театру-кафе також чекала на репертураже оновлення. До Херсону приїхала ставити свою дипломну роботу студентка Харківського національного університету мистецтв ім. І. Котляревського Софія Мельникова. 23-го жовтня вона презентувала трагікомедію відомого італійського драматурга Альдо Ніколаї «Кохання до...».

Про палкі стосунки та «любовний трикутник», у центрі якого неспроста жінка Ева. У своїй пристрасній жінка не бачить перепон, тож часом ці ігри заховають далеко. Ця трагікомедія особливо рекомендована тим, хто ще досі намагається зрозуміти жінку.

Молода режисерка Софія Мельникова розповіла про те, як її працювалось у Херсонському театрі:

«Це був складний та дуже цікавий творчий процес створення вистави разом з акторами та працівниками театру. Я дуже вдячна, що Олександр Андрійович Книга надав мені таку можливість. Усі мені допомагали та давали цінні вказівки. Труднощі є завжди у будь-якому процесі, перше знайомство з акторами, з цехами, пошук спільної мови, тому що я новий невідомий режисер. Але все це ми подолали спільною роботою та спільним прагненням створити цікаву виставу для глядачів. Ця робота дала мені безцінний досвід роботи з гарними професійними акторами, з таким величезним механізмом, як Херсонський театр ім. М. Куліша. Багато знайомств із цікавими людьми та можливість поспілкуватися з таким визначним режисером, як Сергій Миколайович Павлюк, якому я дуже вдячна за поради».

Тож, з легкої руки директора Олександра Книги, театр поповнився ще одним поглядом на любов від молодшої режисерки Софії Мельникової.

СЮРПРИЗ НАОСТАНОК

Саме таку назву отримала прем'єра казки, яка відбулася 21-го жовтня. І це зайвий раз підтверджує, що Херсонський академічний музично-драматичний театр ім. Миколи Куліша – рушій мистецтва на Херсонщині. Своїх маленьких глядачів театр не міг лишити без подарунку, оскільки театру юного глядача в області немає.

«Маленька казка про велику дружбу» – саме так визначили жанр цієї вистави заслужений діяч мистецтв України Ірина Корольова. Історія про те, як відважне Тигреня вирушило у подорож, де на нього чекає багато пригод. Звір має на меті знайти найкращий подарунок у світі для свого друга Равлика, адже в того буде День народження. Тигреня хоче зробити сюрприз друго-

ві, а натомість потрапляє у цікаві пригоди та знаходить іще друзів.

Інтерактивна казка, де герої грають в ігри з глядачами та навчають їх основ справжньої дружби, стала цікавинкою в репертуарі театру.

Ось що про цю роботу розповіла режисер вистави Ірина Корольова:

«Вистава «Сюрприз» народилася в нашому театрі нещодавно. Маленькі герої цієї казки вчать найголовнішого, що повинна знати мала дитина чи доросла людина – треба вміння спілкуватися, треба вчитися товаришувати. Виявляється, Тигреняко може товаришувати з Равликом, Равлик із Крокодилком чи Мавпочкою. Вони всі дуже різні, в них різні характери, але вони порозумілися, а це важливо для нашого союдогення».

Органічна музика, яку написав музичний керівник театру Олег Коструб, доповнює виставу та робить її легкою і веселою для сприйняття глядачів – маленьких і дорослих. Під час дійства, що розрховане на одну годину, вони включені в інтерактив і мають можливість співпрацювати з акторами. Вистава вражає своїми яскравими декораціями та костюмами.

Спеціально версію п'єси створив херсонський драматург та письменник Анатолій Марущак. Режисерка розповіла, що разом з драматургом вони розширили склад героїв, зробивши в такий спосіб виставу рухливішою.

«Вистава вийшла світлою, яскравою, доброю. Працювалось нам дуже комфортно. За один місяць ми змогли зробити навіть два повних склади для того, щоб казка могла жити незалежно від того, присутній хтось із акторів, чи ні. Ми дуже задоволені цією роботою і запрошуємо глядачів до перегляду», – зауважила пані Ірина.

ГАСТРОЛЮВАЛИ НА ПОВНУ

Херсонський театр – унікальний культурний хаб. Ніколи видається, що його працівники живуть тільки театром, адже так активно працюють далеко не всі обласні театри країни.

Глядачі часто думають, якщо з відпустки вийшли в серпні, а відкриття сезону в жовтні, то що вони там роблять у тому театрі... Проте, таку тезу херсонцям закинути складно, адже на кожне запитання вони мають відповідь.

Вже від серпня херсонські митці працювали на повну силу, адже 13-го серпня вистава «Монолог актриси», за участю заслуженої артистки України Олександри Тарновської, відвідала IV Міжнародний фестиваль «Друскінінкайське літнє театральне Перехрестя» у Литві. ►

► Початок вересня видався теж підлим, адже 9–11 вересня молодий актор театру з інвалідністю Віталій Пронько, за запрошенням Громадської організації «Необмежені можливості», зіграв у Харкові виставу «Vitalius» за п'єсою естонського драматурга Андруса Ківіряхка. А вже 14-го вересня театр презентував виставу «Образжені. Росія» за п'єсою білоруського драматурга Андрія Курейчика на театральному фестивалі «Коломийські представлення». Режисером усіх описаних вище вистав є Сергій Павлюк.

Однак, театру цього було замало, і вже 26-го вересня вони вирішили розвиртатися, адже зіграли паралельно у двох містах України: в Одесі – виставу «Баба Прися або на початку і наприкінці часів» Павла Ар'є на Фестивалі театрів «Молоко» і в Севастополі – виставу «Лісова пісня» за Лесею Українкою на Першому Всеукраїнському театральному фестивалі «Світотгляд». За результатами оцінки експертної ради фестивалю «Світотгляд», вистава «Лісова пісня» отримала нагороду в номінації «Найкраще музичне оформлення». На фестивалі «Молоко» театр ім. М. Куліша обійняв перше місце з виставою «Баба Прися», а номінацію «Найкраща актриса» отримала народна артистка України Галл-Савальська за роль Баби Прися.

А потім був яскравий жовтень. 30-го жовтня театр уперше побував на Всеукраїнському театральному фестивалі «Феєрія Дніпра», де показали виставу «Межа або у контейнері» К. Кеуно режисера Радю Пілаша. А 4-го жовтня відбувся показ спільного проекту Херсонського театру і театру м. Штутгарта, вистави «ХЕРСОН 1918/2018» у культурному центрі Фрайбурга (Німеччина) в межах проекту «Cordiale – von Herzen». Автор – Максим Курочкін. Режисер – Андрій Май. Актори та команда були приємно здивовані, що на виставу завітали представники української громади Фрайбурга. Вони відзначили, що глядачі дуже гарно сприймали виставу.

Наступного ж дня – 5-го жовтня – вистава «Юда» за твором Лесі Українки була представлена на Міжнародному театральному фестивалі монодрам «Маріє». Потім була участь у Міжнародному фестивалі монодрам «ATSPINDYS» («Відображення») у Вісатінісі (Литва), де представили одразу дві вистави: «Юда» і «Get Harry» та вибороли гран-прі.

12-го жовтня, за особистим запрошенням директора Національного театру «Сатірікус Іон Лука Караджієлі» Олександру Греку, театр виступив з виставою «Межа або у контейнері» на Міжнародному театральному фестивалі «DE LA NATIONAL LA UNIVERSAL. Amfitional edijei – MATEI VISHNE».

Попри таку активність, митці примудрилися чудово підготуватися до відкриття 83-го сезону і влаштували справжній «культурний шквал».

Фото Дениса МАКСИМОВА

ПІД ГАСЛОМ #SAVEOLEGSENTSOV У КИЄВІ ВІДБУЛИСЬ ПОКАЗИ ВСЕСВІТНЬО ВІДОМОЇ ВИСТАВИ «BURNING DOORS»

6 та 7 листопада на сцені Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка, за підтримки Українського культурного фонду, відбулися покази всесвітньо відомої вистави Білоруського вільного театру «Burning Doors» («Палаючі двері»).

У виставі відображено історію українського кінорежисера Олега Сенцова, російської актриси Марії Альохіної та російського художника Петра Павленського, які протистоять державній тоталітарній системі, обстоюючи свої погляди. «Ця вистава справді є непересічною подією у мистецькому житті, це дуже чітко продумана робота-маніфест, яка демонструє оголений нерв великого протесту всередині особистості проти несправедливості та тиранії, обстоюючи просте бажання будь-якої людини спокійно висловлюватися, мати свою думку, говорити правду і творити. І коли у XXI столітті в одній із країн це забувається, то люди, які є дуже чуливими до такої несправедливості, здатні на будь-які вчин-

ки. І сьогодні говорилося про три такі персоналії, серед яких є наш кінорежисер Олег Сенцов. Його ім'я на устах не лише у Європі, а й у усьому світі через те, що він мав просте бажання – творити правдиве кіно та був за це запрошений на 20 років за ґрати», – говорить Міністр культури України Євген Нишчук.

«І те, що молода команда акторів на сцені робить це так щиро, драйвово і віддано – дуже цінно. Це вкотре демонструє, що засобами мистецтва можна інфікувати правдою велику кількість інших людей. Упродовж двох днів показу вистави більшість аудиторії складала молодь, яка дуже живо і природно сприймає цей матеріал. Я дуже радий, що експертна група Українського культурного фонду відзначила цей проект, що дало змогу представити його в Україні».

Покази вистави Burning Doors пройшли під гаслом #SaveOlegSentsov із вимогою звільнити незаконно засудженого в РФ українського режисера Олега Сенцова, якого арештували під час анексії Криму за сфальсифікованими звинуваченнями у тероризмі.

«Це ще одна можливість говорити через спектакль про Олега Сенцова і доносити інформацію усьому світові. Ми розуміємо, що цим проектом впливаємо не тільки на мистецтво, а й у певний спосіб на політичні процеси, і це є для нас великим та серйозним досягненням», – говорить директорка та співзасновниця Білоруського вільного театру Наталія Коляда.

Сюжет і гра акторів у виставі «Burning Doors» доведені до межі – фізичної та художньої. Тексти Фуко і Достоєвського перетинаються з побутовими діалогами героїв, що живуть на сцені в екстремальних умовах: їх б'ють, підвішують вниз головою, топлять. Тиск і репресії репрезентуються і в метафоричній, і в буквальній формі.

«Перед нашими акторами стояло надзвичайне завдання діяти до фізичного краю і передавати глядачам через театральну постановку, що таке тортури. Через художні рішення глядач відчуває, що у певній сцені кат програє жертві, він виснажується, катуючи бранця», – розповідає драматург і режисер Микола Халезін.

Ініціатор показу вистави «Burning Doors» у Києві – вокаліст гурту «Бумбокс» Андрій Хливинок, чия музика звучить у виставі, переконаний, що це ще одна хвиля боротьби за правду.

«Окрім того, що це дуже крута й талановита вистава, це ще одна надія на те, що ми відстанемо всіх наших бранців із російських бучегарень», – каже він. Прибуток від продажу квитків буде передано родинам політ'язнів.

Тема вистави близька і самому Білоруському вільному театрові, який після президентських виборів 2010 року в Білорусі під страхом політичного переслідування був змушений переїхати до Великобританії. Нині театр успішно виступає на різноманітних майданчиках у всьому світі, отримуючи схвальні відгуки від таких видань як «The New York Times», «The Guardian», «Daily Telegraph», «The Observer» тощо.

Вистава «Burning Doors» понад два роки збирає аншлаги по всьому світу: у Великій Британії, Італії, Німеччині, США, Канаді, Австралії. Її головна мета – привернути увагу суспільства до політичних переслідувань у XXI столітті.

ТАЄМНИЦЯ ЖАННИ Д'АРК

Київський драматичний театр «Дарниця» запросив до Малої опери України, де представив свою нову виставу «Я – Жанна д'Арк».

Цього разу художнього керівника театру, заслуженого артиста України Анатолія Тихомірова зацікавила творчість болгарського драматурга, поета і дисидента, живого класика світової літератури Стефана Цанева. Його книжки видаються великими накладками, вірші перекладені всіма європейськими мовами, а також китайською, монгольською, арабською, івритом. П'єси митця «Остання ніч Сократа» та «Друга смерть Жанни д'Арк» грають у театрах Парижа, Бордо, Афі, Монреалю, Вільноса, Братислави, Бухареста, Стамбула та багатьох інших міст.

У п'єсі «Друга смерть Жанни д'Арк» С. Цанев не лише розповідає в алегоричній формі про останню ніч рятівниці Франції в очікуванні інквізиції, не лише робить спробу зазірнути в душу Жанни, а й порушує теми, які є надзвичайно актуальними і сьогодні. Чи не втратили у наш прагматичний час свого значення такі поняття, як честь і совість, любов до своєї Батьківщини, почуття власної гідності? У виставі режисера Анатолія Тихомірова зро-

блено спробу розкрити образ однієї з найвеличніших жінок світу. Доля Жанни д'Арк стає близькою і сучасною сучасній людині. Орлеанська Діва віддала своє життя заради свободи рідної країни. Але у творі вона немов гине двічі. Ледь не відмовившись від власного імені й подвигу, Жанна все ж згоріла на вогнищі незламною. Але сталося це лише через рік після того, як вона зазнала поразки в битві поблизу Кон'єна. Як усе це стало можливим? Цю загадку і намагаються розкрити творці спектаклю.

Вистава «Я Жанна д'Арк» розповідає альтернативну версію всесвітньо відомої історії. За жанром постановка постійно балансує між трагедією і комедією. Це захоплива відверта розповідь про королів і героїв, владу, життя, смерть і воскресіння. Про те, що вибір завжди є. Але чи кожне наше рішення виявляється правильним?

Глядач побачить на сцені жінку, можливо, це справді Жанна д'Арк. Напередодні страти вона зустрічається з Катою, а не з дивним Незнайомцем, який називає себе Богом. Ці троє персонажів непогано, навіть весело проведуть час, аби у фіналі когось із них стратили.

Інколи, аби переписати історію, вистає лише кілька років. А тут минуло аж п'ять століть. То чи була насправді Жанна д'Арк? Навіть якщо цієї жінки і не існувало, її обов'язково треба було б вигадати, стверджують за Стефаном Цаневим творці вистави.

Молодим актором Юлії Гаврилової (Жанна), Роману Листопаду (Кат) і Володимирі Федоріву (Бог), можливо, це бракує професійного досвіду, але своєю широким душевним грою вони з перших хвилин підкорюють серця багатьох глядачів. А вистави, як і добору вина, вочевидь потрібний час, аби визріти.

Як зізнався художній керівник Київського драматичного театру «Дарниця», заслужений артист України Анатолій Тихоміров, цей творчий колектив має багато планів. Уже завершено роботу над «Старим та морем» за Гемінґвеєм. Далі – «Танці на валізах» Річарда Баєра, «Пігмаліон» Бернарда Шоу. Українська класика буде представлена виставами за п'єсою Івана Тогобочного «Мати-Наймичка», створеною за поемою Тараса Шевченка. Загалом у репертуарі «Дарниці» на початок наступного року має бути вісім вистав.

Євген ВІВЧАРУК
Фото надане театром